ALL FOR EDUCATION
EDUCATION FOR ALL
ปลุกพลังปวงชนเพื่อเด็กไทยทุกคน

แนวคิด Area-based Education : ABE

การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา หรือ Area-based Education (ABE) เป็นแนวคิดของการลดขนาดของ "ปัญหา" และ "การบริหารจัดการศึกษา" ให้มีขนาด "เล็กลง" ด้วยการกระจาย "ความเป็นเจ้าของ" และ "อำนาจ (หรือการมีส่วนร่วม)" ในการจัดการศึกษาไปยังภาคส่วนต่างๆ ของสังคม จากพื้นที่ระดับประเทศมาสู่จังหวัด เทศบาลเมือง และพื้นที่ที่มีขนาดเล็กลง เพื่อให้ภาคส่วนต่างๆ และประชาชนทุกคนสามารถเข้ามาเป็น "หุ้นส่วน" ของการแก้ไขปัญหาหรือจัดการศึกษาของตนเองได้ในพื้นที่ของตนเอง โดยมาจากฐานแนวคิดที่ว่า หุ้นส่วนทางการศึกษาจากภาคส่วนต่างๆ ทางสังคมในพื้นที่ระดับต่างๆ ที่อยู่ใกล้ชิดกับการจัดการศึกษาของตนเอง สามารถเห็นปัญหาที่เชื่อมโยงกับบริบท ทรัพยากร และปัจจัยเงื่อนไขเฉพาะที่แตกต่างหลากหลายของพื้นที่ได้ชัดเจน ตลอดจนเข้าใจวิธีการจัดการ ที่ยึดโยงอยู่กับทรัพยากรของพื้นที่ที่นำมาแก้ไขปัญหาหรือจัดการศึกษาได้อย่างเหมาะสมและรวดเร็วทันท่วงที ไม่ปล่อยให้เป็นภารกิจของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง

โดยแนวคิดดังกล่าวมุ่งไปสู่ทำให้เกิดผลลัพธ์ด้านการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบ (Systems Change) โดยพัฒนาตัวแบบระดับพื้นที่ ที่ประกอบไปด้วยคณะและ/หรือกลไกการขับเคลื่อนงาน ผ่านระบบข้อมูลที่บูรณาการจากหลายหน่วยงาน ครอบคลุมมิติต่างๆ ของปัญหาด้านการศึกษา ที่สามารถชี้ให้เห็นเป้าหมายของการทำงานได้อย่างชัดเจน สอดคล้องกับ "ทุน" ที่มีในพื้นที่ รวมไปถึงผลักดันให้เกิดการรณรงค์และการสื่อสารเพื่อสร้างความตระหนักต่อปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ที่นำไปสู่การเข้ามีส่วนร่วมในการออกแบบวิธีการและนวัตกรรมในการแก้ไขปัญหาที่มีประสิทธิภาพ เหมาะสม สอดคล้องกับบริบท

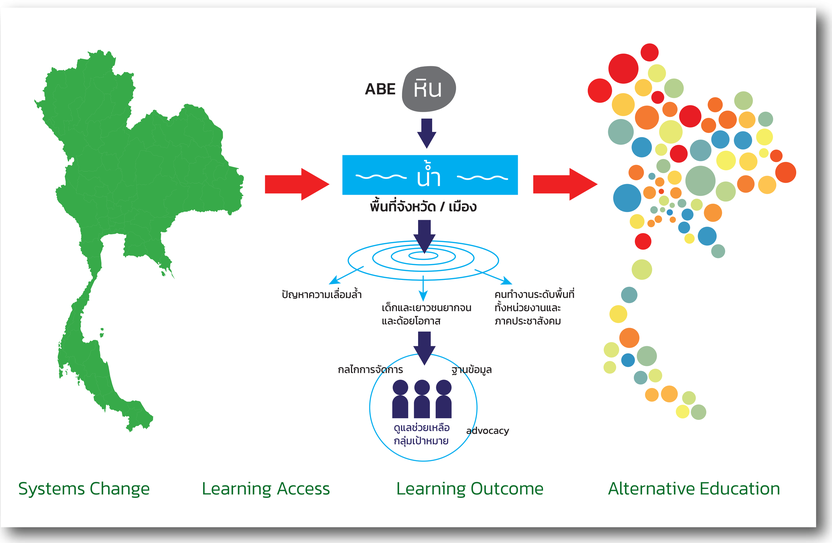

การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ (Area-based Education : ABE) มีเป้าหมายเป็นไปเพื่อ

1) สร้างความเสมอภาคทางการศึกษา โดยเพิ่มโอกาสการเข้าถึงการศึกษา (Learning Access) ให้กับเด็ก เยาวชน และประชาชนที่ยากจนและด้อยโอกาส ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพและปราศจากข้อจำกัดในการพัฒนาตนเอง
2) ลดความแตกต่าง และทำให้คุณภาพการศึกษา (Learning Outcome) มีความเสมอภาค โดยทำให้ทุกการศึกษาและการเรียนรู้ในพื้นที่แตกต่างหลากหลาย สามารถตอบโจทย์การพัฒนาตนเองของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3) พัฒนาทางเลือกของการศึกษาและเรียนรู้ให้มีทางเลือกที่หลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการ ต้นทุน และเงื่อนไขชีวิตของผู้เรียน ลดกำแพงข้อจำกัดของผู้เรียนในรูปแบบต่างๆ อาทิ ความพิการ รายได้ เงื่อนไขของผู้ที่อยู่ในกระบวนการยุติธรรม ทำให้ทุกความต้องการด้านการศึกษาเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองได้รับการตอบสนอง
4) สร้างหุ้นส่วนเข้ามาเป็น "เจ้าของร่วม" ในการจัดการศึกษาเรียนรู้ และแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในระดับพื้นที่ ทำให้เกิดความร่วมมือของภาคส่วนต่างๆ และประชาชนในแต่ละพื้นที่ ดำเนินการเพื่อจัดการศึกษาในพื้นที่ของตนเองได้อย่างต่อเนื่อง และนำไปสู่การทำให้เกิดความเสมอภาคทางการศึกษาในที่สุด

3 ระดับของการขับเคลื่อนเชิงพื้นที่เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

การขับเคลื่อนเชิงพื้นที่ เพื่อพัฒนาคณะทำงานและกลไกในการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของ กสศ. ดำเนินการอย่างน้อยอยู่ 3 ระดับ ได้แก่

1. ระดับจังหวัด ที่ใช้จังหวัดเป็นฐานในการพัฒนากลไกการดำเนินงานเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคณะกลไกการทำงานที่สามารถเชื่อมโยงกับภูมิรัฐศาสตร์ระดับจังหวัดที่ภาคส่วนต่างๆ อาทิ หน่วยงานภาครัฐ ท้องถิ่น เอกชน สถาบันการศึกษา สื่อสารมวลชน และประชาสังคม ที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนงานระดับจังหวัด และเชื่อมต่อทรัพยากรของภาคส่วนต่างๆ เพื่อนำมาบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาลดความเหลื่อมล้ำในระยะยาว

2. ระดับเมือง เป็นความพยายามของการค้นหาแนวคิด เครื่องมือ เพื่อหนุนเสริมการทำงานเชิงพื้นที่ ตลอดจนการขยายฐานการทำงานที่หลากหลายมากขึ้น เพื่อพัฒนาช่องทางสำคัญที่จะยกระดับมาสู่การเป็นตัวแบบในระดับจังหวัดในอนาคต โดยการทำงานระดับเมืองใช้แนวคิด "เมืองแห่งการเรียนรู้ (Learning City)" เข้ามาผนวกกับการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ ให้เป็นกลไกสำคัญในการบูรณาการความร่วมมือในการสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา

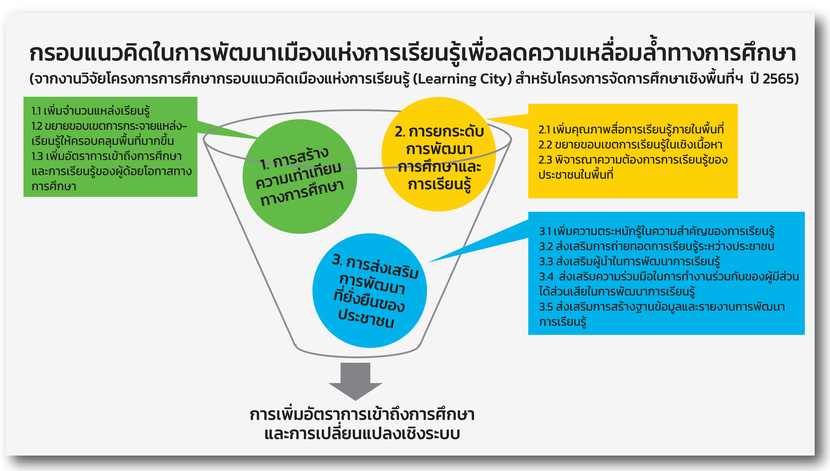

3 ระดับตำบล เป็นฐานสำคัญของการทำให้เกิดปฏิบัติการเพื่อการค้นหา ช่วยเหลือ และติดตามการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนกลุ่มเป้าหมายที่เชื่อมโยงกับคณะทำงานทั้งท้องที่ ท้องถิ่น และอาสาสมัครของหน่วยงานในระดับพื้นที่ เพื่อทำให้ขบวนการของการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาถูกดำเนินการตั้งแต่ระดับนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

ข้อค้นพบ ปัจจัยความสำเร็จของการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่

โดยการขับเคลื่อนให้เกิดจากการดำเนินงานจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ตั้งแต่ปี 2562-ปัจจุบัน มีข้อค้นพบสำคัญของการดำเนินงาน 3 ประการ ได้แก่

1. การมี "กลไก" ที่เข้มแข็ง
2. มี "แผนการดำเนินงาน"
3. มี "ทรัพยากร"

พื้นที่ดำเนินการ การขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา มีเครือข่ายร่วมดำเนินการทั้งในระดับจังหวัด อย่างน้อย 16 จังหวัด ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ ได้แก่ แม่ฮ่องสอน เชียงราย พะเยา ลำปาง พิษณุโลก สุโขทัย สมุทรสงคราม ราชบุรี ระยอง นครพนม ขอนแก่น สุรินทร์ สุราษฎร์ธานี สงขลา ยะลา และปัตตานี

เครือข่ายการขับเคลื่อนระดับเมือง/เทศบาลในการร่วมขับเคลื่อนจำนวน 8 แห่ง ได้แก่ เทศบาลเมืองลำพูน เทศบาลเมืองตาก เทศบาลเมืองบึงกาฬ เทศบาลนครอุดรธานี เทศบาลนครตรัง เทศบาลนครยะลา เทศบาลเบตง และกรุงเทพมหานคร รวมไปถึงเครือข่ายระดับ อปท. ที่กระจายครอบคลุมทุกภูมิภาคทั่วประเทศ นำมาซึ่งการเป็นฐานทุนสำคัญในการขับเคลื่อนเชิงพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่หลุดออกจากนอกระบบการศึกษาให้กลายเป็นศูนย์ หรือ Thailand ZERO Dropout ที่เป็นแนวการขับเคลื่อนร่วมของเครือข่ายทำงานทั่วประเทศเพื่อสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา ซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงระบบในการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อลดความเหลื่อมล้ำของประเทศไทยในอนาคต ตอบโจทย์การพัฒนาประเทศด้วยกำลังคนคุณภาพอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

กลุ่มเป้าหมายสำคัญของการขับเคลื่อน

1 กลุ่มเด็กปฐมวัย โดยมีเป้าหมายหลักคือการพัฒนาคณะทำงานและ/หรือกลไกการทำงาน เพื่อทำให้เด็กปฐมวัยสามารถเข้าสู่ระบบการศึกษาและเรียนรู้ในระดับปฐมวัยได้ตามเกณฑ์มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยในท้องถิ่น
2 เด็กนอกระบบการศึกษา เป็นอีกกลุ่มเป้าหมายของการดำเนินงานของการจัดการศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำระดับพื้นที่ กลุ่มเป้าหมายดังกล่าวสะท้อนถึงกลุ่มที่เปราะบางและขาดโอกาสในรูปแบบที่แตกต่างหลากหลายที่เป็นกำแพงกั้นขวางการเข้าถึงโอกาสการศึกษาและการเรียนรู้

การขับเคลื่อน Thailand ZERO Dropout บนฐานทุนพื้นที่

จากการทำงานเชิงกลไก และการพัฒนาตัวแบบระดับจังหวัด นำไปสู่การขับเคลื่อนงานบนฐานพื้นที่ที่มีโจทย์สำคัญขึ้น คือ การแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่หลุดออกจากระบบการศึกษาให้กลายเป็นศูนย์ที่มีแรงหนุนเสริมจากภาคนโยบาย นับเป็นจังหวะก้าวสำคัญที่จะทำให้สร้างการเปลี่ยนแปลงในระดับนโยบายได้

ห้อง E | Area-based Education สร้างสานพื้นที่ สร้างสรรค์ความร่วมมือ

ALL FOR EDUCATION
EDUCATION FOR ALL
ปลุกพลังปวงชนเพื่อเด็กไทยทุกคน

เชื่อมเมือง เชื่อมคน ร่วมขับเคลื่อนเมืองแห่งการเรียนรู้ที่ทุกคนเข้าถึงได้

เครือข่ายเมืองแห่งการเรียนรู้ (The UNESCO Global Network of Learning Cities – GNLC)

เมื่อ พ.ศ. 2558 องค์การสหประชาชาติจัดทำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) จำนวน 17 เป้าหมาย เพื่อเป็นกรอบในการพัฒนาแบบองค์รวมในระดับโลกและเรียกร้องให้ประเทศสมาชิกร่วมกันขับเคลื่อนเป้าหมาย SDGs ดังกล่าวให้สำเร็จภายใน พ.ศ. 2573 (ค.ศ. 2030) โดยองค์การสหประชาชาติได้กำหนดให้การพัฒนาด้านการศึกษาอยู่ในเป้าหมายที่ 4 (Sustainable Development Goal 4 : SDG4) เป็นการสร้างหลักประกันเรื่องคุณภาพ ความครอบคลุม และการสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต และเป็นปัจจัยสำคัญซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านอื่นๆโดยเล็งเห็นว่า "ท้องถิ่น" เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา สถาบันการเรียนรู้ตลอดชีวิตของยูเนสโก (UNESCO Institute for Lifelong Learning – UIL) จึงได้จัดตั้งเครือข่ายระดับโลกด้านเมืองแห่งการเรียนรู้ของยูเนสโก (The UNESCO Global Network of Learning Cities – GNLC) เพื่อสนับสนุน ส่งเสริมให้รัฐบาลท้องถิ่น หรือเทศบาลสามารถพัฒนากลยุทธ์ในการสร้างเมืองแห่งการเรียนรู้ได้อย่างเป็นรูปธรรม

ในปัจจุบัน เครือข่ายเมืองแห่งการเรียนรู้มีทั้งหมด 356 เมือง จาก 79 ประเทศ โดยประเทศไทยมีสมาชิกที่เป็นเครือข่ายระดับโลกด้านเมืองแห่งการเรียนรู้รวมทั้งสิ้น 10 เมือง ได้แก่ เชียงราย (เป็นสมาชิกเมื่อปี พ.ศ. 2562) เชียงใหม่ ภูเก็ต ฉะเชิงเทรา (เป็นสมาชิกเมื่อปี พ.ศ. 2563) สุโขทัย พะเยา หาดใหญ่ (เป็นสมาชิกเมื่อปี พ.ศ. 2565) และกรุงเทพมหานคร ขอนแก่น ยะลา ซึ่งได้รับการรับรองให้เป็นสมาชิกล่าสุดในปี พ.ศ. 2567

สิทธิประโยชน์เมื่อได้เป็นสมาชิกเครือข่ายระดับโลกด้านเมืองแห่งการเรียนรู้ของยูเนสโก

1. ได้รับคำแนะนำและสนับสนุนเครื่องมือทางวิชาการ องค์ความรู้ และกลยุทธ์ในการดำเนินงานเพื่อสร้างเมืองแห่งการเรียนรู้
2. ร่วมแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์การดำเนินงานกับเครือข่ายความร่วมมือระหว่างประเทศ ผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต และเมืองที่เป็นสมาชิก GNLC
3. มีสิทธิ์ในการสมัครเข้ารับรางวัลเมืองแห่งการเรียนรู้ (UNESCO Learning City Award) ซึ่งจะจัดให้มีการมอบรางวัลทุกๆ 2 ปีสำหรับเมืองที่มีความคืบหน้าในการดำเนินงานตามแนวทางของ GNLC

เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้

เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้มีหลากหลาย อาทิ การจัดทำแผนที่แบบมีส่วนร่วม การออกแบบโมเดลธุรกิจของกิจการเพื่อสังคม (Social Business Model Canvas) เกมสถานการณ์จำลอง (Gaming Simulation) กระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) เป็นต้น

กรณีตัวอย่าง 3 เมืองโดดเด่นที่ได้รับรางวัลเมืองแห่งการเรียนรู้

Huejotzingo, Mexico

รางวัลเมืองแห่งการเรียนรู้
(Learning City Award)

ความมุ่งมั่นของผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาคน พัฒนาเมือง

รัฐบาลท้องถิ่น หรือเทศบาลให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มคนเปราะบาง คนด้อยโอกาส ไปพร้อมกับการดูแลทรัพยากรธรรมชาติ ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

Osan, Republic of Korea

เมืองแห่งการเรียนรู้ โอซาน ประเทศเกาหลีใต้
ได้รับรางวัล Learning City Award 2021
(Member 2016)

ความมุ่งมั่นของผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาคน พัฒนาเมือง

หลังวิกฤตโควิด-19 เมืองโอซานให้ความสำคัญกับการพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้เพื่อสุขภาพของประชาชน รวมทั้งการส่งเสริมพลังความเข้มแข็งให้กับชุมชนและประชาชน การพัฒนาชุมชนการเรียนรู้สีเขียวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การพัฒนาระบบการศึกษาแบบอัจฉริยะโดยใช้เทคโนโลยี AI เข้ามาสนับสนุน ตลอดจนการให้คุณค่ากับการพัฒนาการศึกษาแห่งอนาคต และการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ในปี ค.ศ. 2030

Okayama, Japan

เมืองแห่งการเรียนรู้ นครโอกายามะ
ประเทศญี่ปุ่น
ได้รับรางวัล Learning City Award 2017
(Member 2016)

ความมุ่งมั่นของผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาคน พัฒนาเมือง

นครโอกายามะ มุ่งมั่นขับเคลื่อนแนวคิดการศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (ESD) โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ทักษะ ค่านิยม และทัศนคติที่จำเป็นต่อความท้าทายใหม่ๆ ของโลก มีการใช้ระบบ 'Whole City' คือ การทำให้ทั้งเมืองเป็นเสมือนห้องเรียนธรรมชาติของเด็กและเยาวชน มาตั้งแต่ปี ค.ศ.2015 จนเรียกได้ว่าเป็นเมืองต้นแบบด้าน ESD ให้กับเมืองอื่นๆ ในญี่ปุ่น

หลักสูตรนักจัดการเมืองแห่งการเรียนรู้ (City Administrator - CA)

เป็นหลักสูตรที่พัฒนาคนให้มีคุณสมบัติขับเคลื่อนเมืองแห่งการเรียนรู้ หลักสูตรนี้สร้างขึ้นด้วยความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยพะเยา กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) และหน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.)

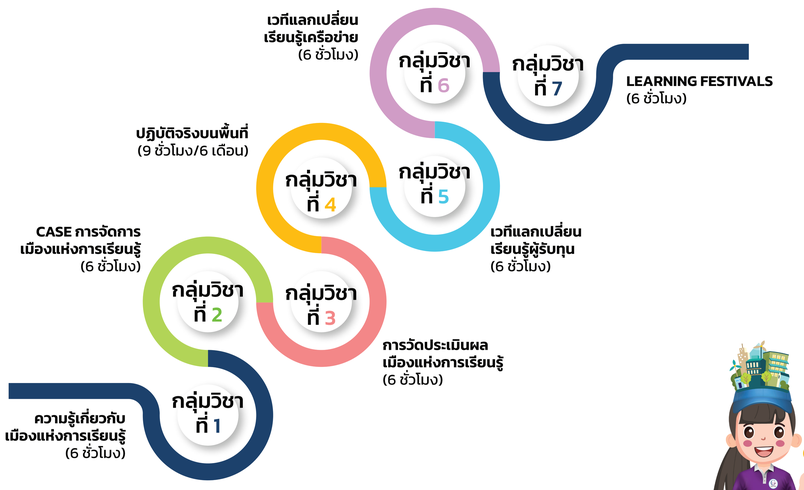

ดาวน์โหลดเอกสาร
ห้อง E
Area-based Education
สร้างสานพื้นที่ สร้างสรรค์ความร่วมมือ

ห้อง E | Area-based Education สร้างสานพื้นที่ สร้างสรรค์ความร่วมมือ

ALL FOR EDUCATION
EDUCATION FOR ALL
ปลุกพลังปวงชนเพื่อเด็กไทยทุกคน

พื้นที่ดำเนินการ การขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา มีเครือข่ายร่วมดำเนินการในระดับจังหวัด อย่างน้อย 16 จังหวัด ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ ได้แก่ แม่ฮ่องสอน เชียงราย พะเยา ลำปาง พิษณุโลก สุโขทัย สมุทรสงคราม ราชบุรี ระยอง นครพนม ขอนแก่น สุรินทร์ สุราษฎร์ธานี สงขลา ยะลา และปัตตานี

เครือข่ายการขับเคลื่อนระดับเมือง/เทศบาลในการร่วมขับเคลื่อนจำนวน 8 แห่ง ได้แก่ เทศบาล-เมืองลำพูน เทศบาลเมืองตาก เทศบาลเมืองบึงกาฬ เทศบาลนครอุดรธานี เทศบาลนครตรัง เทศบาลนครยะลา เทศบาลเมตง และกรุงเทพมหานคร รวมไปถึงเครือข่ายระดับ อปท. ที่กระจายครอบคลุมทุกภูมิภาคทั่วประเทศ

Artwork ช่องเปิดด้านใน 55 x 70 cm : 4 ช่อง

ช่อง 1

ช่อง 2

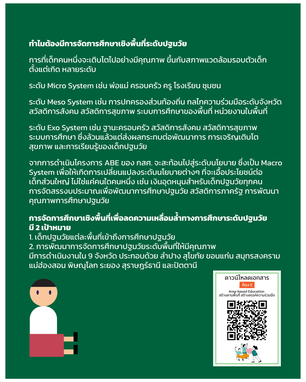

ช่อง 3

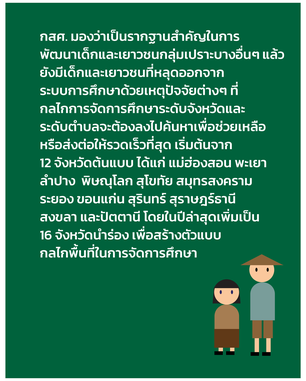

ช่อง 4